

## 91 J. V SNELLMAN – G. REIN

HUB, Coll. 185

Heders Bror!

Förlåt nu mig rätt vänskapligen.

När jag rätt betänker, att Runeberg uttryckligen förbehöll sig litet sällskap, och vet, att han gör det för sin egen trefnads skuld, finner jag det orätt att mot mitt löfte kalla honom fjernare stående dels fremmande personer såsom C:s S:s och W.

10

Jag bekänner också, att jag i bakhåll har vårt samtal och ville begagna Runeberg's härvaro, för att reglera med Lille, hvilken äfvensom Cygnaeus Fr. jag i alla fall räknar till det lilla sällskapet.

Förlåt mig derföre, om jag oskickligen retrograderar och icke bjuder de nämnda. Skulle dock Bror hafva någon gene, häraf, så säg ärligen till; ty i det hela är det en verldslig sak, om Runeberg får hålla till godo i ett par tre personer större sällskap, och mina liqvider kunna anstå.

Att jag kommer att sakna bror sjelf gör mig ledsnad och mesta förlägenhet. Också egennyttan skulle gjort det mig kärt, att hafva Brors votum att tillgå.

20

Än engång – förlåt Heders Bror, beder med vänskap broderligen

J. V. S:n

## 92 J. V. SNELLMAN – G. REIN

HUB, Coll. 185

Ärade Bror!

30

Jag får ödmjukast anmäla, att en katarrh gör det mig gagneligast att hålla kammaren, och att jag derföre tager mig friheten vara frånvarande från dagens Konsistorium.

Med Högaktning och Vänskap

Broderligen  
Joh. Vilh. Snellman

d. 6 Mars.

40

93 J. L. RUNEBERG – J. V. SNELLMAN, KONCEPT  
SLSA, Borgåsamlingen

Längre än vederbordt har jag dröjt att besvara dina båda bref, hufvudsakligt af den anledning att det förra af dem kostat mig ett långvarigt begrundande innan jag blifvit ense med mig sjelf om rätta uppfattningen af dess innehåll. Jag har, genom att efter mellanskof förnya genomläsandet af dina anmärkningar försökt framleta ur dem starkare grunder för din klagan än dem jag hvarje särskild gång funnit, och måste öppet tillstå att mitt bemödande i detta afseende icke ledt till annat resultat än att fördröja mitt svar.

50

Du framhåller tre punkter öfver hvilka du uppmanar mig att yttra

mig. Jag vill bjuda till att göra det kort så godt jag förmår:

Anmärkes:

1:o I sägen: »Snellman»s öppna beskyllning att Finland *icke utgjort och mer utgör* för Nördström en förlust.»

Du klagar öfver att genom de understrukna orden saken får det sken som om äfven du skulle talat om Nördströms tankar och känslor, och yrkar att du icke gjort det.

10 För min del begriper jag icke att en understrykning kan innebära annan mening än att påkalla mera uppmärksamhet för de understrukna orden; här nu att fästa vikt vid den hårda beskyllning orden innebära. Och denna beskyllning efter protestens redaktion är väl icke någon annan än den din artikel innehåller, som låter veta att Finland för Nördström icke utgör någon förlust. Perfectum i det inskjutna ordet utgjort kan du hitta några rader längre fram i din uppsats der det heter: han har sjelf icke *ansett* sig äga någon skuld till det land etc. Är icke vid allt detta den lilla afvikelsen i bokstafven en obetydlighet, då meningen är densamma och uppenbar. Hvad åter angår din reservation mot att hafva yttrat något om Nördströms tankar och känslor, är det väl ogörligt att föreställa sig annat än en förhårdad känsla hos den  
20 för hvilken förlusten af fäderneslandet icke utgör någon förlust och en förbistrad tanke hos den som icke ansett sig äga någon skuld till det land som sett honom födas och som högt uppburit honom. – Ser du hvilka beskyllningar du slungat mot en man, som varit och ännu är en heder för sitt fosterland.

2:o Du klagar öfver att vi tillagt dig yttrandet: att Nördström sedan han öfverflyttat – icke känt någon skyldighet att tjena ett fosterland. – Orden, sådana de här förekomma, äro icke bokstafligt dina det är sannt, men tanken, meningen är Din, och då denna låter klar, hvartill  
30 tjänar det att pressa ord. Du har sagt att Nördström sedan sin öfverflyttning varit för Finland begrafven, och att »motiverna måste vara järnstarka för att motväga skyldigheten att tjena ett fosterland». Försök nu att derur taga en annan mening än den af oss anförda. Lika huru man vänder din dom kan det obilliga och hårda i densamma alldrig undanskjutas, och det är på detta fel i den vi af aktning och tillgifvenhet för en gammal vän velat göra våra läsare uppmärksamma.

3:o Hvad du anmärker mot protestens uppfattning af ditt yttrande att Nördström icke gifvit sig min af att representera Finland o. s. v. har sin riktighet i så måtto som dina ordalag, jemte det de gifva  
40 Nördström den ringare skulden för indifferentism frisäga honom från den större att hafva illa representerat sitt förra fädernesland.

Annorlunda än på detta sätt kan jag icke fatta vår sak. Att jag skulle hafva tvekat att lemna min underskrift till vår uppsats mins jag ej; tvärtom ansåg jag mig pliktig att låta mitt namn borga hvad det kunde för en hårdt ansatt vän, beklagande blott att jag nödgades göra det mot en annan. Framläggandet af vår skrift under dina ögon skedde på min anmaning och hoppades jag att du genom några förmildrande ord i *Litteraturbladet* kunde göra den umbärlig.

50 Ingen tack får du vänta af mig för det du lemnat vår uppsats utan vidare efterräkning; jag har vant mig att äga verkligare anledningar att tacka dig än en sådan. Till dem räknar vår sednaste samvaro i Helsingfors. Din uppfattning af mina få oförberedda ord vid tillfället, då jag fick emottaga den stora gåfvan af er faller sig i allone så som jag bäst kunnat önska. Jag hoppas er anmälan ställes så att vederbörande icke kunna finna någon anledning till missnöje öfver att icke hafva,

blifvit indragna i saken.

Farväl nu, stränge broder; tag med gammal vänskap upp min öppna framställning här ofvan och var den du varit mot din

tillgifne  
J. L. R

## 94 UTLÅTANDE I UNIVERSITETETS KONSISTORIUM 1. VI 1858

HUA, Centralförvaltningens arkiv

10

I alla länder har det, så länge en ordnad undervisning funnits, gällt som ett axiom för elementarundervisningen, att endast flitig repetition af det tidigare inhemtade ger nu fast grundval för ytterligare förkofran. Erfarna pedagoger hafva också i alla tider vitsordat, att repetitionen långtifrån att fördröja, tvärtom fortskyndar den ifrågavarande lärokursens genomgående.

Med bestämda ord hafva derföre äldre skolordningen inskräpft 20  
åliggandet för skolornas föreståndare och lärare, att med lärjungarne anställa trägna repetitioner. I nu gällande Gymnasii o<ch> Skolordning saknas väl någon allmän föreskrift härom; men det stadgas dock, att högre elementarskolans kurs skall på gymnasier i vissa delar »repetitionervis genomgå.»

Ehuru intet dylikt stadgande finnes angående repetition på skolans högre klasser af den tidigare skolkursen samt på hvarje högre klass i gymnasium af det i föregående klasser inhemtade, lærer dock ingen tänkande lærare kunna betvifla, att en sådan repetition bör ske. Man kan förnuftigtvis icke antaga det vara Gymnasii o<ch> Skolordningens 30  
mening, att lärjungen vid utgåendet från högre elementarskolan borde redogöra t. ex. endast för *medeltidens historia*, för *femte och sjette boken* af Euklides *Elementa*, för *vita Attici* i Cornelius Nepos, men icke för den tidigare inhemtade kursen i *gamla historien*, de *fyra första* böckerna af Euklides och *öfriga lefvernesbeskrifningar* i Cornelius – eller att gymnasisten skulle till studentexamen medföra sin magra registerkunskap i *fysiologi*, *geognosi* m. m. utan, att kunna uppläsa en enkel *algebraisk eqvation*, hvilken kunskap inhemtas på gymnasii lägsta klass. Exemplet kunde mångfaldigas, om en så absurd uppfattning 40  
förtjenade att vederläggas.

Klart är, att förhållandet mellan skol- och gymnasii-kursen i hvarje läroämne är detsamma som mellan lärokurserna i ämnet på skolans eller gymnasii skilda klasser.

Beklagligen har dock Gymnasii och Skolordningen gjort den princip gällande, att undervisningen i lärdomsskolan skall meddela icke elementerna i de kunskapsgrenar, i hvilka kunskaper bör förvärfvas af hvar och en, som sträfvar till någon vetenskaplig bildning, utan de torftigaste grundlinierna i hvarje gren af menskligt vetande, allt efter skilda lärjungars förmenade olika behof. Med andra ord: lärdomsskolan har numera upphört att vara en anstalt för den vetenskapliga 50  
elementarundervisningen och blifvit en sammangyttring af hvarjehanda fackskolor. Lärjungarne skola nu i en ålder, då människan eger hvarken någon kunskap om det verksamma lifvet och dess kraf eller kan ega någon härfpå grundad fast hågför den ena eller andra lefnadsbanan, utan vidare göra sitt val, uppträda såsom teologer, filologer, matema-